

DISTRIBUCE KONTAMINOVANÝCH MÍST VE SPRÁVNÍCH OBVODECH ORP LIBERECKÉHO KRAJE PODLE VYHODNOCENÝCH KATEGORIÍ PRIORITY

EVROPSKÁ UNIE
Fond soudržnosti
OP Životní prostředí

STÁTNÍ FOND
ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ
ČESKÉ REPUBLIKY

Ministerstvo životního prostředí

Inventarizace kontaminovaných míst (projekt NIKM2) je v říjnu 2020 již hotova na polovině plochy ČR. Představujeme mezivýstup týkající se distribuce evidovaných / inventarizovaných kontaminovaných a potenciálně kontaminovaných míst (KM; PKM¹) ve správních obvodech obcí s rozšířenou působností (SO ORP) s již dokončenou inventarizací. Inventarizace na celém území ČR bude dokončena do 31.12.2021. Inventarizovaná plocha je menší než plocha ČR – inventarizace se neprovádí na území vojenských výcvikových prostorů (Ministerstvo obrany ČR si vede vlastní evidenci kontaminovaných míst).

Pro jednotlivé SO ORP uvádíme grafický výstup zachycující lokalizaci a hustotu KM (vyjádřenou jako počet/100 km²) pro jednotlivé kategorie resp. skupiny kategorií priority vyhodnocené podle Metodického pokynu OES MŽP č. 2/2011.

Každá hodnocená lokalita je jednoznačně zařazena do odpovídající kategorie podle toho, jaký další postup vyžaduje v závislosti na její předpokládané či ověřené kontaminaci a na důsledcích či možných důsledcích této kontaminace pro lidské zdraví a životní prostředí. Jsou rozlišovány tři základní kategorie lokalit - lokality kontaminované (A), potenciálně kontaminované (P) anebo nekontaminované (N). Každá z těchto tří základních kategorií je ještě podrobněji členěna. Lokality kategorie A1, nebo A2 či A3 jsou ty, u nichž kontaminace znamená aktuálně existující a potvrzený problém. U lokalit P1 až P4 znamená kontaminace problém potenciální, nemáme dostatek informací pro definitivní závěry. Skutečnou závažnost kontaminace musí u této kategorie ověřit průzkum a/nebo analýza rizik. Lokality kategorie N0, N1, N2 nevyžadují žádný zásah. Níže uvedená tabulka obsahuje podrobnosti ke kategorizaci KM.

Tab. 1 – KLASIFIKAČNÍ MATRICE		Kategorizace kontaminovaných míst podle dalšího postupu				
situace výrok o lokalitě: charakteristika prozkoumanosti lokality a aktuálních či potenciálních důsledků kontaminace		2		3	4	5
		charakter dalšího postupu		kód priority		
		základ ní kód	3. pozice – řád priority			
potvrzeno aktuální neakceptovatelné riziko pro lidské zdraví ¹ , vyplývající z kontaminace lokality při jejím současném způsobu využívání, nebo	potvrzeno šíření kontaminace, hrozící vznikem neakceptovatelného zdravotního rizika	nápravné opatření ¹ je nutné	A	3	podle úrovně a charakteru potvrzené či předpokládané kontaminace, podle podmínek migrace znečištění a podle významnosti ohrožených zájmů (viz přílohy skórovací systém pro uvedené faktory)	
- potvrzena kontaminace nad úrovní legislativou stanovených koncentračních limitů ² , nebo	- nemožnost využívání lokality v souladu s platným územním plánem ³ , nebo	nutné	A	2		
- je potvrzeno šíření kontaminace ze znečištěné lokality		nápravné opatření ¹ je žádoucí	A	1		
nedostatečné informace pro hodnocení a pro definitivní závěry – zatím nelze vyloučit nezbytnost nápravného opatření	žádné informace o kontaminaci – na lokalitu je tedy nutno nahlížet jako na podezřelou	nutný je průzkum kontaminace	P	4		
	kontaminace je potvrzena orientačním vzorkováním, nedostatečný rozsah informací neumožňuje definitivní závěry		P	3		
kontaminace je potvrzena, není aktuální riziko pro lidské zdraví, není rozpor s legislativou či s jinými zájmy, zatím však neznáme, zda se kontaminace šíří či nikoliv – nutnost nápravného opatření zatím nelze vyloučit ⁴		nutný je další monitoring vývoje kontaminace v čase	P	2		
kontaminace, která by mohla znamenat vznik neakceptovatelného zdravotního rizika v případě změny funkčního využívání lokality či dotčeného okolí na více citlivé ve srovnání s využitím současným ⁵		nutnost institucionální kontroly způsobu využívání lokality	P	1		
nadpřažková, avšak nízká kontaminace – žádné riziko pro lidské zdraví ani rozpor s legislativou či s jinými zájmy, ani žádné omezení multifunkčního využívání lokality		není nutný žádný zásah	N	2		
známá historie vedoucí lokality prakticky vylučuje riziko kontaminace nad úrovní pozadí			N	1		
průzkumem je potvrzena neexistence kontaminace nad úrovní pozadí			N	0		

¹ Pod pojem nápravné opatření je zde nutno rozumět všechny možné druhy zásahu, vedoucího k redukci rizika. Tedy nejen sanaci kontaminace, ale i vhodné náhradní řešení (například zajištění nezávadné pitné vody z náhradního zdroje, nebo změna funkčního využívání území).

² Překročení legislativou stanovených koncentračních limitů pro potraviny či pro pitnou vodu se považuje vždy za neakceptovatelné riziko pro lidské zdraví.

³ Jakýkoliv legislativou definovaný koncentrační limit, vztahující se ke kontaminované složce životního prostředí.

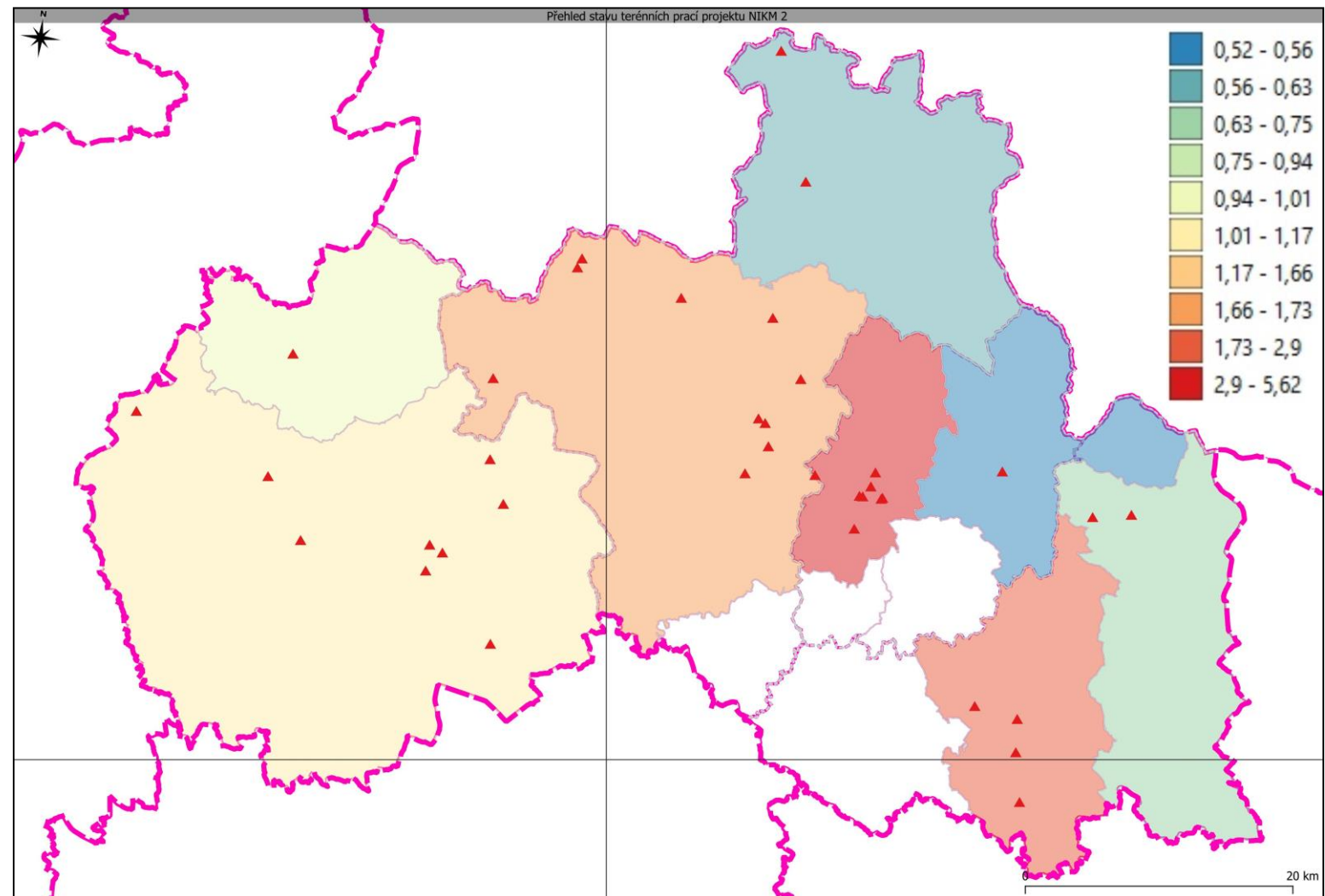
⁴ Například: využívání lokality podle územního plánu by znamenalo neakceptovatelné riziko pro lidské zdraví. Jiný příklad: skládka blokuje zástavbu území podle územního plánu.

⁵ Zavedením této kategorie se zohledňuje kontaminace, jejíž sanaci budeme považovat za žádoucí, ale jejíž nutnost nedokážeme jednoznačně vyžadovat na základě existující legislativy ani analýzy rizik. Otevírá se tím například možnost uplatňovat přísnější měřítka v přírodních rezervacích ve srovnání s průmyslovou krajinou. Lze v takových případech předpokládat obecnou shodu v zájmu na snížení kontaminace území.

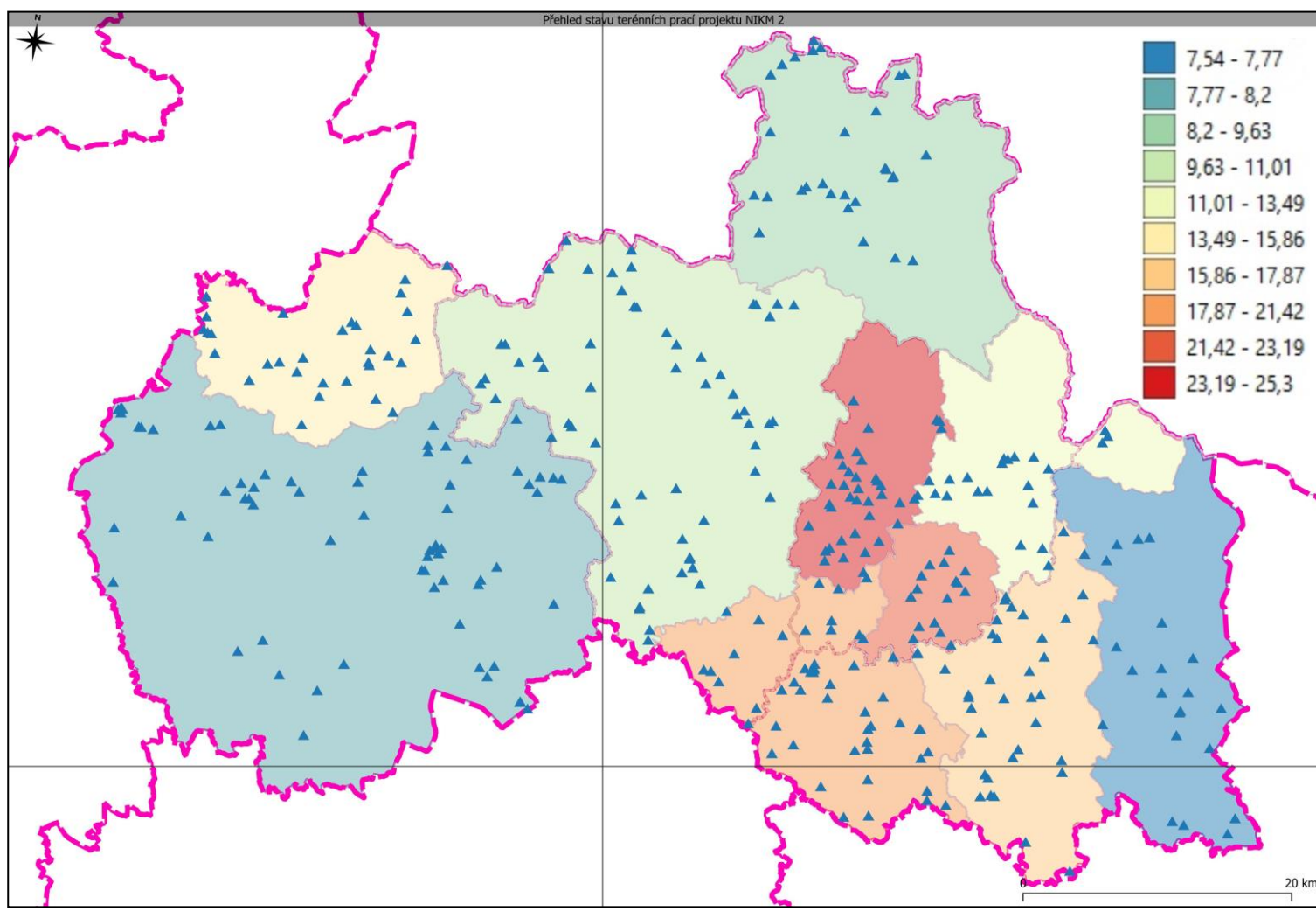
⁶ Do této kategorie patří i lokality s ukončenou sanací, na kterých dosud probíhá postsanční monitoring, který má potvrdit její výsledky.

⁷ Například: v rámci platného územního plánu změna administrativní budovy na dětskou školkou. Jiný příklad: změna územního plánu z průmyslové zóny na zónu bytové výstavby.

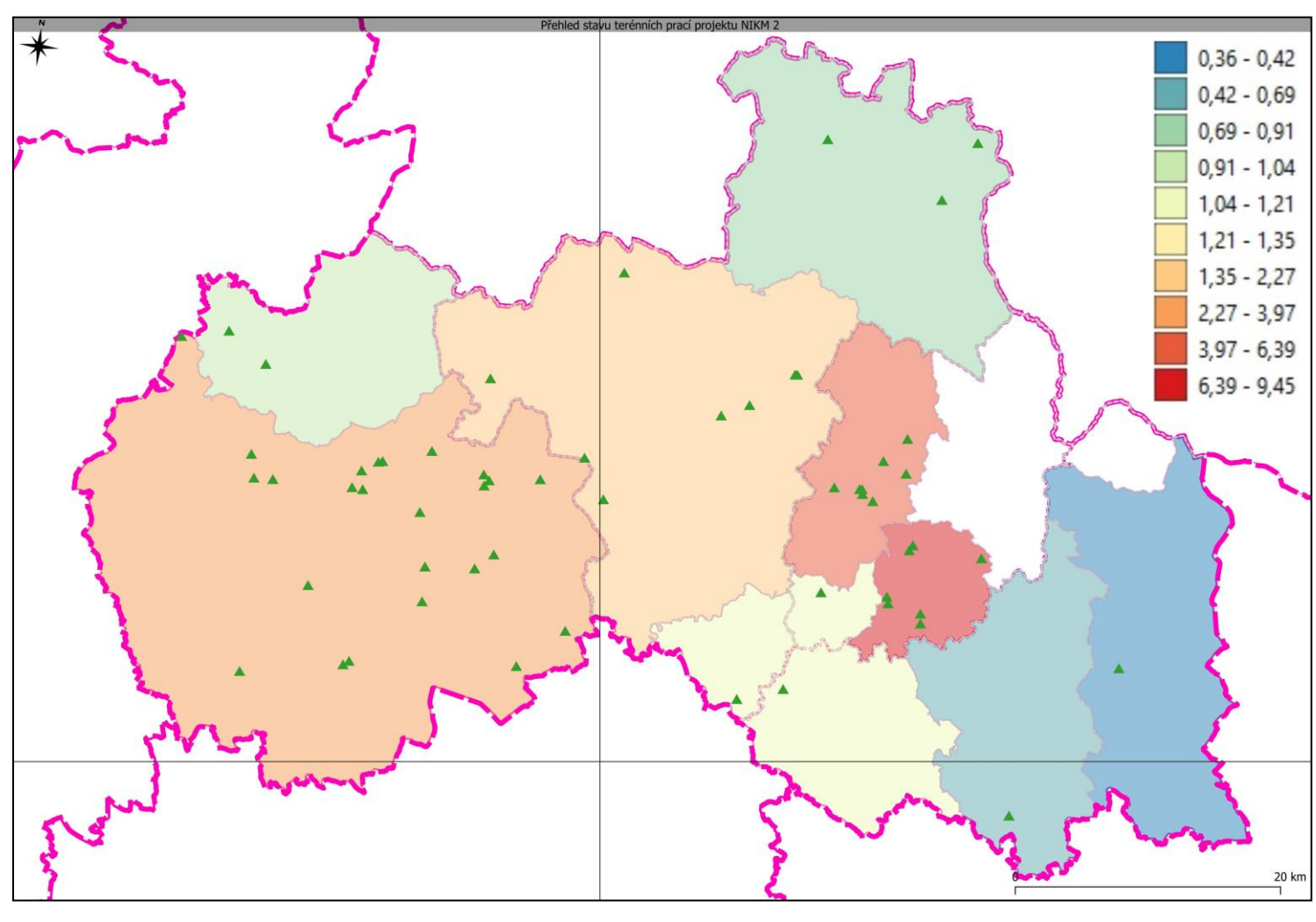
Hustoty a lokalizace KM kategorie A

Hustoty a lokalizace KM kategorie P

Hustoty a lokalizace KM kategorie N

Počty kontaminovaných míst v Libereckém kraji podle kategorií priorit jsou uvedeny v tabulce:

Kategorie priority	Počet lokalit	%
A	37	7,91
P	373	79,70
N	58	12,39
celkem	468	100,00

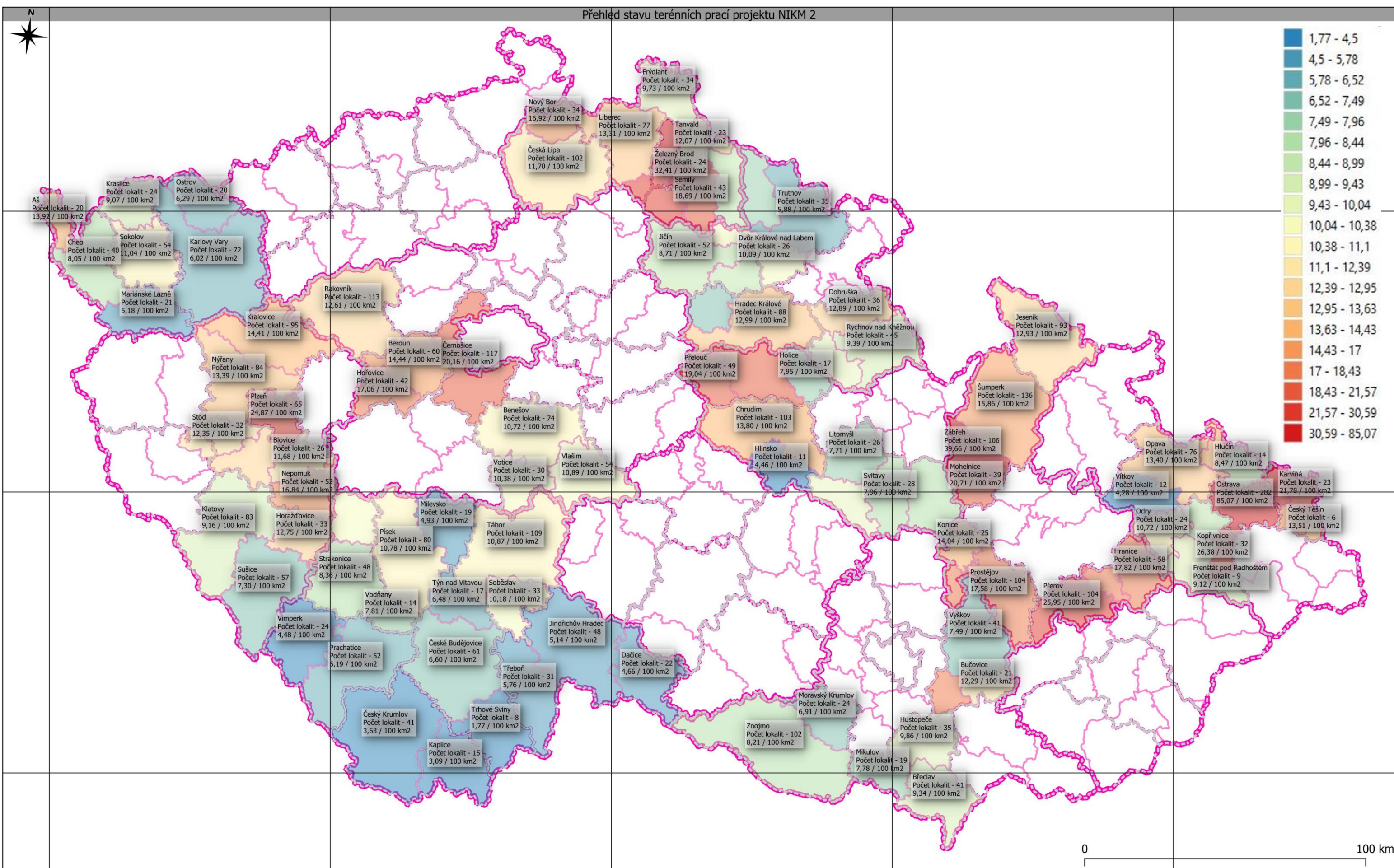
Těžiště výskytu lokalit kategorie A z pohledu hustot je v centrální části kraje – v SO ORP Jablonec nad Nisou, a Liberec, další pokračováním do SO ORP na západě (Nový Bor, Česká Lípa) a jihovýchodě (Semily). Co do počtu vyniká SO ORP Liberec – 10 lokalit. Kontaminovaných míst, na kterých je nutné nebo žádoucí provést nápravné opatření, tj. kategorie A (A3, A2, A1), je celkem 37 a představují 7,91 % všech lokalit.

Výskyt lokalit kategorie P je z pohledu hustot největší v centrální a jižní části kraje – ve SO ORP Jablonec nad Nisou, Železný Brod, Turnov a Semily. Z hlediska počtu vynikají SO ORP Česká Lípa (68), Liberec (59) a Turnov (52). Celkem je v kraji 373 lokalit této kategorie (P4, P3, P2, P1), tj. 79,70 % počtu lokalit všech kategorií. Obvyklý další postup u této kategorie je provedení průzkumu znečištění horninového prostředí a analýza rizik.

Výskyt lokalit kategorie N je z pohledu hustot nejvyšší v centrální a západní části kraje – v pásu od východu od SO ORP Železný Brod, přes SO ORP Jablonec n. N. a Liberec do SO ORP Česká Lípa na západě. Nejvyšší počty vykazují 3 SO ORP – Česká Lípa (25), Liberec (8) a Jablonec n. N. (8). Lokality této kategorie (N2, N1 a N0) se v Libereckém kraji nacházejí celkem 58, což 12,39 % všech lokalit. Jedná se o lokality, kde není nutno realizovat nápravná opatření nebo, kde již nápravná opatření byla úspěšně dokončena. Z hlediska dalšího využití území není nutné zachovat na lokalitách institucionální kontrolu.

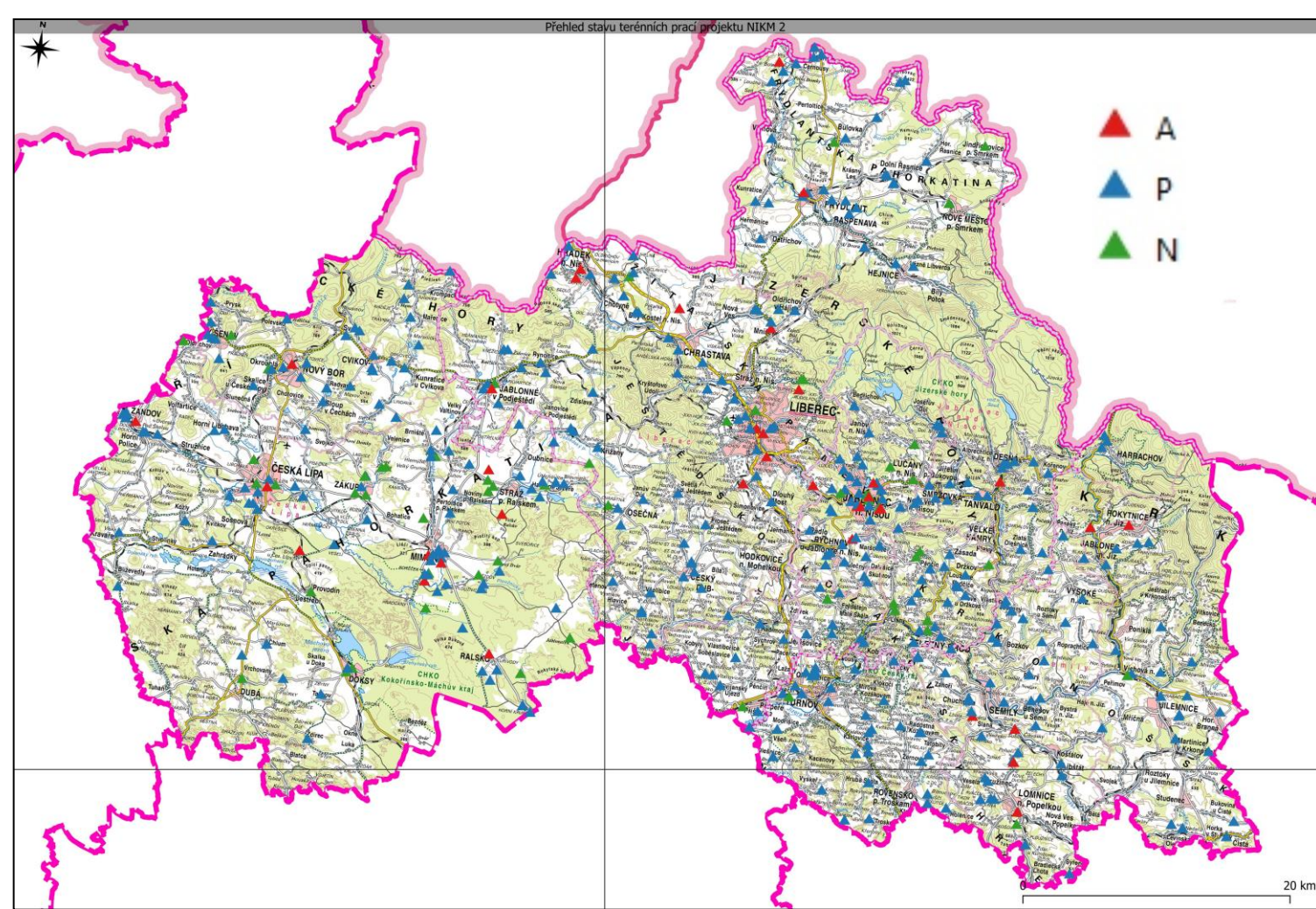
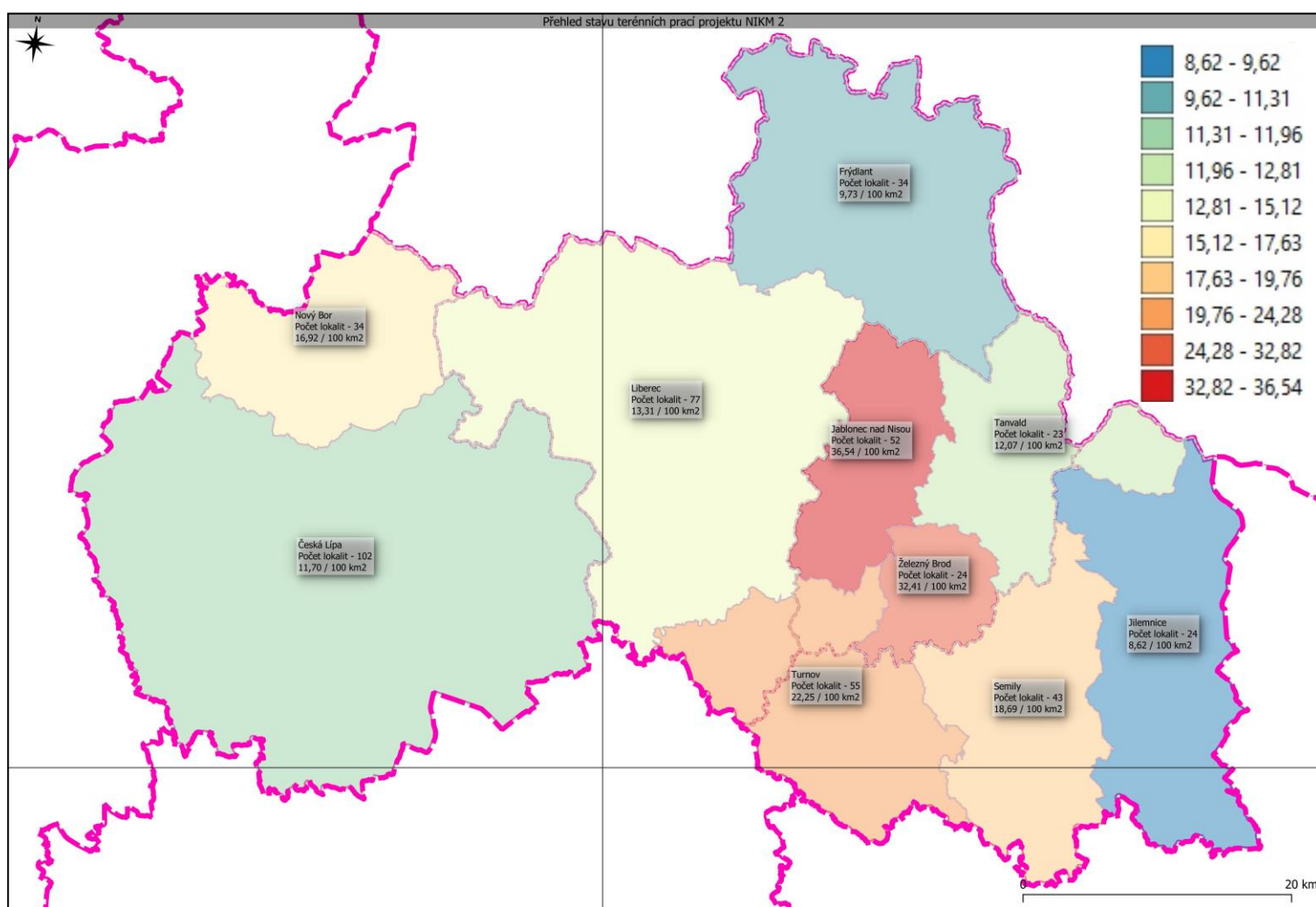
¹ Poznámka: potenciálně kontaminovaná místa jsou taková, kde můžeme znečištění horninového prostředí předpokládat na základě informací o historii využívání lokality nebo podle dalších indicií, kontaminace však zatím není vzorkováním potvrzena.

Počty a hustoty kontaminovaných míst na 100 km² ve SO ORP s dokončenou inventarizací - celé území ČR, stav k 30. 9. 2020

Lokalizace a hustoty kontaminovaných míst na 100 km² ve SO ORP Libereckého kraje podle kategorií priority

Počty, hustoty a lokalizace KM všech tří kategorií priority (A/P/N)

Nejvíce záznamů všech tří kategorií je v SO ORP Česká Lípa (102 lokalit), což je cca 22 % všech lokalit v kraji.

Podrobnosti k jednotlivým lokalitám je možné vyhledat v databázi Systému evidence kontaminovaných míst (SEKM) – <http://sekm.cz>. Souhrnnou tabulku záznamů KM pro jednotlivé SO ORP je možno exportovat ve formátech .xlsx a .json.

Závěr:

- Pouhý počet kontaminovaných míst bez zohlednění jejich priorit není vhodný jako indikátor „ekologické zátěže“ pro zvolené správní obvody. Dosavadní zkušenosti s odstraňováním kontaminace z horninového prostředí, podzemních vod a staveb („staré zátěže“) odůvodňují předpoklad, že míra poškození životního prostředí a lidského zdraví kontaminanty zjištěnými v evidovaných KM bude v pozitivní relaci s očekávatelnými nutnými náklady na průzkum a sanaci KM. Hlavní část nákladů, odvoditelných od již uskutečněných průzkumných a sanačních projektů, bude vázána na kontaminovaná místa kategorie A.
- U lokalit kategorie P lze předpokládat po provedení průzkumů kontaminace a analýz rizik podstatnou redukci jejich počtu a převedení pouze menší části dnes evidovaných lokalit do kategorie A.
- Ze zobrazených hustot a z počtu kontaminovaných míst ve SO ORP Libereckého kraje lze dovodit vyšší kontaminační zatížení území v pásu od ORP Liberec přes ORP Jablonec n. N. a Železný Brod po SO ORP Semily. Nejnižší kontaminační zatížení je ve SO ORP na severovýchodě kraje.

Podklady a zdroje: Szurmanová Z., Vodičková E. et al. (2020): Krajská zpráva – Liberecký kraj. Manuscript, 2020, Projekt NIKM 2. Společnost DEKONTA, VZ Ekomonitor, GEOTest – NIKM 2.
Metodický pokyn OES MŽP k plnění databáze Systému evidence kontaminovaných míst včetně hodnocení priorit.
Věstník MŽP, březen 2011, částka 3, Metodické pokyny a návody, ad 2.
Podklady a operativní dokumentace CENIA k projektu NIKM2
<http://sekm.cz>